

SADRŽAJ

Recenzija	5
UVOD.....	7
Izvori savremenog porodičnog prava	10
Brak.....	11
Razvod.....	11
Potomstvo.....	12
NAČELA I PRINCIPI NA KOJIMA SE TEMELJI BRAK U ISLAMU.....	13
PRVO POGLAVLJE	21
Definicija braka u islamu	21
Da li brak u islamu ima građansku ili vjersku dimenziju ugovora?	22
Pravni status braka u islamu	24
Brak farz.....	24
Brak vadžib.....	25
Brak haram	26
Brak mekruh.....	27
Brak mendub	27
Da li je dozvoljeno onima koji nemaju potrebe za brakom da se ožene?...28	
Prethodnice bračnog ugovora	29
1. Zaruka ☐ el-hitba	29
Žene koje nije dozvoljeno zaručiti	29
Status sklopljenog braka sa tuđom zaručnicom	32
2. Međusobno upoznavanje zaručnika	
korak je bliže ka uspješnom braku	32
Islam ne zabranjuje pogled radi pogleda	
nego zbog posljedica koje proizvodi.....	32
Islam podstiče buduće supružnike da se vide	
i upoznaju prije definitivne odluke o sklapanju braka	34
Šta je dozvoljeno vidjeti kod zaručnice?.....	35
Kada zaručnici treba da se vide?	37
Da li je dozvoljeno vidjeti zaručnicu bez	
njene dozvole ili dozvole njena staratelja?.....	37
Raskid zaruke i njegove posljedice	38
Posljedice prekida zaruke na darove i vjenčani dar ☐ mehr	38
Pokloni	38
Vjenčani dar ☐ mehr	39
Kompenzacija materijalne i moralne štete nastale prekidom zaruke.....	40
Klasični teoretičari islamskog prava.....	40

Postklasični teoretičari islamskog prava	41
Stavovi savremenih islamskih pravnika	42
Odabrano mišljenje	43
Pravna obaveznost ispunjenja datih obećanja	43
Kompenzacija materijalne štete	44
Kompenzacija moralne štete	44
BRAČNI UGOVOR I NJEGOVO ZAKLJUČENJE	47
Prvo: ponuda el-idžab i prihvatanje el-kubul	47
Verbalne forme za sklapanje braka	48
Prvo mišljenje	48
Drugo mišljenje	49
Treće mišljenje	50
Preferirano mišljenje	50
Sklapanje braka na nearapskom jeziku	51
Prvi stav	51
Drugi stav	51
Preferirano mišljenje	52
Sklapanje braka putem išareta	52
Kad su gluhonijemi nepismeni	52
Kad su gluhonijemi pismeni	52
Sklapanje braka pismenim putem i putem savremenih tehničkih sredstava	53
Uvjeti sklapanja bračnog ugovora šurutul-in kad	54
Definicija uvjeta šarta i temelja rukna	54
Vrste uvjeta bračnog ugovora	54
Uvjeti koje verbalna forma bračnog ugovora, tj. idžab i kubul mora ispuniti	55
Prvo: Da ponuda i prihvatanje aludiraju na jasnu želju za sklapanjem braka	55
Drugo: Da ponuda i prihvatanje ne budu uvjetovani nečim što nije realizovano	56
Treće: Da forma ne aludira na vremensku ograničenost, tj. na privremeni brak	56
Brak mut	57
Dokazi šija imamija da je brak mut dozvoljen	58
Kur'an	58
Sunnet	58
Stavovi nekih ashaba	58
Dokazi ehli-sunnetskih učenjaka da je mut zabranjena	59
Kur'an	59
Sunnet	59
Konsenzus	59
Logično opravdanje	59

Osvrt na dokaze šiita imamija	60
NEKE VRSTE STARIH-NOVIH BRAKOVA U ISLAMU	62
1 ☐ Tajni brak ☐ misjar	62
Teror i diskriminacija na ☐demokratski☐način.....	62
Sit gladnom ne vjeruje	64
☐Tajni☐brak.....	66
Suština ☐tajnog☐braka.....	66
Treba gledati na bit i suštinu, a ne na termine i formu.....	67
Sumnje u ispravnost ☐tajnog☐braka.....	67
Umjesto zaključka.....	69
2 ☐ Brak s nijetom razvoda	70
Prvi pravac.....	70
Drugi pravac.....	71
Preferirano mišljenje.....	72
3 ☐ Fiktivni brak	73
Značenje pojma	73
Uzorci pojave ove vrste braka.....	73
Pravni status	73
4 ☐ Frenkli brak	76
Da li smo za supruga prijatelja ili prijatelja priležnika i prijateljicu priležnicu?!	76
Brak ☐suprug prijatelj☐.....	77
Rezime fetve	78
Odjek koji je fetva imala kod islamskih učenjaka	79
Mišljenja onih koji su saglasni sa ovom fetvom	79
Mišljenja onih koji zabranjuju ovu vrstu braka	80
Mišljenje psihologa i sociologa	82
Osvrt na spomenuta mišljenja	82
Umjesto zaključka.....	85
5 ☐ Pravni status braka kada žena primi islam a njen muž ne primi	85
Ibnul-Kajjim o rješenju predmetnog problema	86
Fetve i mišljenje ashaba i tabi☐na o tretiranom pitanju.....	89
Preferirano mišljenje.....	90
Zaključak.....	92
MJEŠOVITI BRAKOVİ U SVJETLU ISLAMA	93
Vrste nemuslimana u Kur☐nu.....	93
Status mješovitih brakova u drugim religijama.....	94
Židovstvo.....	94
Katoličanstvo	95
Pravoslavlje	96
Status mješovitih brakova u islamu.....	98

Brak između muslimana i nemuslimanke	98
Brak sa idolopoklonkinjom.....	98
Brak sa ateistkinjom	100
Brak sa otpadnicom od vjere.....	101
Brak sa sljedbenicom Knjige, tj. kršćankom ili jevrejkom	102
Detaljniji osvrt na stavove islamskih učenjaka po pitanju dozvoljenosti braka sa sljedbenicom Knjige.....	104
Stav Ibn Omera, r.a., i nekih mudžtehida	104
Davanje prednosti stavu većine	105
Uvjeti koji se moraju poštovati prilikom sklapanja braka sa kitabijkom	106
Važno upozorenje	111
Brak između muslimanke i nemuslimana	112
Četvrto: Da se ispune uvjeti zaključenja šurutul inšakad u ruknovima braka da bi se brak konačno mogao sklopiti.	115

UVJETI VALIDNOSTI BRAČNOG

UGOVRAŠ ŠURUTUS-SIHA 116

Svjedočenje pri sklapanju bračnog ugovora.....	116
Prvi stav	116
Drugi stav.....	117
Vrijeme svjedočenja	118
Uvjeti koje moraju ispuniti bračni svjedoci	118
Svjedočenje uzlazne i silazne rodbinske linije u braku	122
Drugo: ugovarači	123
Punoljetnost i brak malodobnih	123
Pravni status braka maloljetnih osoba.....	123
Preferirano mišljenje.....	126
Razum i pravni status braka nenormalnih osoba	127
Preferirano mišljenje.....	127
Godine punoljetnosti u islamskom pravu	127
Pravo i uloga staratelja pri sklapanju braka	129
1× Kod sklapanja braka punoljetnog mladića	129
2× Kod sklapanja braka udavane punoljetne djevojke	129
3× Kod sklapanja braka udavane djevojke koja nije punoljetna.....	129
4× Kod sklapanja braka neudavanih, punoljetnih i pametnih djevojaka	130
Odabrano mišljenje	131
Brak sklopljen bez dozvole staratelja	131
Odabrano mišljenje	134
Sklapanje braka putem posrednika	135
Institucija zastupništva el-vekale u braku.....	135
Da li je dozvoljeno da jedno fizičko lice pri sklapanju braka preuzme na sebe obavezu ponude i prihvatanja?	137

Institucija starateljstva ☐ vilajeta u braku	138
Starateljstvo nad čovjekom	138
Uzroci starateljstva.....	139
Rodbinsko starateljstvo i njegova rang-lista.....	139
Rang-lista starateljstva po hanefijskim pravnicima	139
Rang-lista starateljstva po malikijskim pravnicima.....	140
Rang-lista starateljstva po šafijskim pravnicima.....	140
Rang-lista starateljstva po hanbelijskim pravnicima	140
Starateljstvo ☐ kognata.....	141
Uvjeti koji se moraju naći kod staratelja	142
Pluralnost staratelja	142
Bezrazložna zabrana ☐ el-☐dl udaje od strane staratelja	143
Na koga se prenosi pravo starateljstva kada staratelj odbije udati svoju štićenicu?	144
Ovlaštenja nadležnih organa	144
Treće ☐ predmet bračnog ugovora ☐ mehalla-l-a☐d	144
Žene sa kojima je zauvijek zabranjeno stupiti u brak.....	145
Žene koje su zabranjene po krvnom srodstvu	145
Pravni status kćerke koja se rodi iz vanbračne veze ☐ bluda	145
Žene koje su zabranjene po tazbinstvu	146
Pravni status strasnog dodira tuđe žene	147
Pravni status strastvenog pogleda u spolni organ tuđe žene.....	147
Status vanbračnog spolnog odnosa ☐ bluda	148
Žene koje su zabranjene po mlijeku.....	148
Šta se smatra šerijatskim dojenjem koje uzrokuje srodstvo po mlijeku? ...	149
Količina i broj dojenja koje uzrokuje srodstvo po mlijeku	149
Prvi stav: Apsolutno svako dojenje uzrokuje srodstvo po mlijeku	149
Drugi stav: Samo pet potpunih dojenja uzrokuju srodstvo po mlijeku.....	150
Treći stav: Samo tri potpuna dojenja uzrokuju srodstvo po mlijeku	150
Kada se dojenje mora desiti da bi uzrokovalo srodstvo po mlijeku?	150
Na koji način se dokazuje srodstvo po mlijeku?.....	151
Žene koje su zabranjene po mlijeku.....	152
Status muža dojilje lebenul-fahl.....	153
Žene sa kojima je privremeno zabranjeno sklopiti brak	153
Prva kategorija: Udate žene i žene koje su u postbračnom čekanju ☐ iddetu	153
Tretman braka i žene sa kojom se brak sklopi u iddetu	154
Brak sa bludnicom	154
Da li je dozvoljeno čovjeku koji nije bludnik uzeti za ženu bludnicu? ..	155
Status braka kada jedan od supružnika počini blud	156
Druga kategorija: Raspuštenice koje muževi puste tri puta	156
Treća kategorija: Sastavljanje u jednom braku dvije ili više žena koje su bliža rodbina.....	157

Četvrta kategorija: Peta žena ako se već u braku živi sa četiri žene.....	158
Legalnost poligamnog braka u islamu se uslovljava sa dva uvjeta	158
Smisao dozvole poligamije u islamu	159
Peta kategorija: Žena koja je rastavljena od muža zbog lišna.....	160
Šesta kategorija: Oženiti se robinjom povrh slobodne žene	160
Sedma kategorija: Žene koje nisu sljedbenice jedne od nebeskih religija	161
Brak muslimanke sa nemuslimanom	162

UPOTUNJAVAJUĆI UVJETI ZA SPROVEDBU BRAČNOG

UGOVORA	163
Potrebni el-luzum uvjeti	163
Prvi uvjet: Dostojnost el-kefa.....	163
Da li je uslovljavanje dostojnosti oprečno sa općim islamskim principom o ravnopravnosti ljudi?.....	164
Svojstva koja se uzimaju u obzir pri dostojnosti zaručnika i zaručnice .	165
Kada se gubi pravo na prigovor zbog nedostojnosti bračnog druga?.....	168
Drugi uvjet: Uobičajeni vjenčani dar el mehl-misl.....	168
Treći uvjet: Udaja ili ženidba od strane drugorazrednih staratelja	169
Četvrti uvjet: Zdravstveno stanje zaručnika.....	169
Izvršni uvjeti	169
Uvjetovanje pri sklapanju braka	170
Vrste uvjeta	170
Posljedice nepoštivanja uvjeta koji se uslove pri sklapanju braka	173

DRUGI DIO.....175

POSLEDICE BRAČNOG UGOVORA.....175

Prvo el Posljedice bračnog ugovora koji nije ispunio sve ruknove i šartove.....	175
Teorija ništavnosti ugovora u islamskom pravu	175
Bračni ugovor između apsolutne i relativne ništavnosti	176
Pravne posljedice ništavnog bračnog ugovora	176
Bračni odnos u ništavnom braku ne proizvodi sljedeće pravne posljedice:.....	178
Drugo el Pravne posljedice koje proizvodi pravaoaljan bračni ugovor ...	179
1 el Zajedničke dužnosti	180
2 el Dužnosti žene prema mužu	181
3 el Dužnosti muža prema ženi.....	183
Propisi o mehru	184
Pravni status mehra	184
Zbog čega je muž dužan platiti mehr?	185
Šta je dozvoljeno dati za mehr?	186
Iznos mehra.....	187
Vrste mehra i način njegove isplate.....	188

Neodgođeni el-mu'ddžel i odgođeni el-mu'ddžel mehr	188
Da li je ženi, prije nego što preuzme mehr, dozvoljeno da se ne poda mužu?	189
Vrste mehra	190
Ugovoreni el-musemma mehr	190
Ugovoreni mehr i uvjetovanje još neke koristi	191
Uobičajeni el-misl mehr	192
Kada je obaveza vadžib isplatiti cijeli mehr?	192
Kada je vadžib isplatiti pola mehra?	194
Kada se mehr poništava i ne isplaćuje?	195
Kada se potvrđuje pravo na isplatu cijelog mehra?	196
Zapreke osamljivanja	198
Propisi osamljivanja koji su identični sa propisima bračnog odnosa	199
Propisi u kojima se osamljivanje razlikuje od bračnog odnosa	200
Materijalna nemoć muža da isplati mehr	200
Javni i tajni mehr	201
Povećanje i smanjenje mehra	202
Uslovljavanje dijela mehra od strane nekog od ženinih bližnjih	203
Ko ima pravo preuzeti mehr?	204
Garancija za isplatu mehra	204
Vrsta prava koja se odnose na mehr	205
Brak koji se sklopi u smrtnoj bolesti	206
Kada žena ima pravo na otpremninu el-mut?	206
Iznos otpremnine	208
Određivanje otpremnine po imovnom stanju muža ili supruge	208
Izdržavanje supruge	209
Određivanje iznosa alimentacije i izdržavanje supruge	210
Iznos alimentacije	211
Liječnički troškovi i lijekovi	211
Plaćanje posluge	212
Uvjeti koji se moraju ispuniti za pravo na izdržavanje i alimentaciju	213
Izdržavanje maloljetnice	214
Izdržavanje punoljetne supruge od strane maloljetnog supruga	214
Alimentacija i izdržavanje bolesne žene sa kojom se ne može imati bračni odnos	215
Izdržavanje supruge uhapšene zbog duga i one koja se otme	215
Hapšenje muža zbog duga ili nekog drugog prava	216
Primanje islama od strane jednog supružnika	216
Putovanje supruge bez dozvole muža	216
Putovanje radi hadža	217
Izdržavanje žene koja radi	217
Nepokornost žene i nušuz i njeno vraćanje poslušnosti	218
Gubljenja prava na izdržavanje zbog zastarjelosti potraživanja	218

Prijevremene isplata alimentacije.....	219
Modifikacija iznosa alimentacije.....	220
Materijalna nemoć muža da plati alimentaciju	220
Ebu Hanifine replike na dokaze zastupnika prvog mišljenja	221
Odbijanje imućnog muža da izdržava svoju ženu	222
Odsutnost muža i izdržavanje supruge	222
Pravo supruge na stan	223
Pravo raspuštenice na izdržavanje.....	224
Pravo na izdržavanje u nevalidnom braku i iddetu poslije njega	225
Ženino pravo na izdržavanje nakon smrti muža	226
Pravo raspuštenice na stan u iddetu poslije smrti muža	226
Pravo na izdržavanje za vrijeme iddeta poslije razvoda koji se desi zbog nekog prijestupa	227
Pravedan odnos prema ženi	227
RAZVOD BRAKA ☐ TALAK	230
1 ☐ Utemeljenost razvoda braka u islamu	230
2 ☐ Razlika između razvoda et-talak i poništenja el-fesh braka	231
Stav hanefijskih pravnika.....	231
Razvrgnuće braka u sljedećim situacijama ima status njegova poništenja ☐ fesh	232
Vrste abrogacije ☐ el-fesh.....	234
Pravni status razvoda braka u islamu	236
Da li je razvod braka u osnovi zabranjen ili dozvoljen?.....	236
Dokaz onih koji smatraju da je razvod braka u osnovi zabranjen	236
Dokazi onih koji smatraju da je razvod braka u osnovi dozvoljen.....	237
Odabrano mišljenje	238
Kompenzacija za bespravnu rastavu braka ☐ (et-talakut-tea☐ufijj) i šerijatske prevencije za sprječavanje razvoda braka	239
Prvo ☐ Kompenzacija za bespravnu rastavu braka (et-talakut-tea☐ufijj)	239
Sistem otpremnine (el-mut☐) i kompenzacija za bespravni razvod braka... ..	240
Smisao propisivanja otpremnine.....	241
Šerijatski status otpremnine ☐ el-mut☐	241
Odabrano mišljenje	242
Po kom se osnovu određuje otpremnina?.....	243
Odabrano mišljenje	244
Koliki je iznos otpremnine?	244
Odabrano mišljenje	244
Drugo ☐ Šerijatske prevencije protiv bespravnog razvoda braka	244
Uvod.....	244
Prvo: Šerijatski ☐ el-sunni i nešerijatski ☐ el-bid☐ razvod	246
Pravila šerijatskog razvoda u odnosu na vrijeme njegova davanja	246
Pravila šerijatskog razvoda s obzirom na broj	248

Odabrano mišljenje	250
Pravila šerijatskog razvoda braka s obzirom na način njegovoga davanja	250
Pravni status nešerijatskog razvoda.....	253
Status razvoda braka koji se dadne tri puta odjedanput.....	255
Uvjeti koji se moraju naći kod muža koji daje razvod braka i žene kojoj se daje razvod braka	257
Uvjeti koji se moraju naći kod muža koji daje razvod	259
Razvod braka u srdžbi.....	260
Razvod braka u pijanom stanju.....	260
4. Da se ima namjera za razvod	262
Senilnost (el-gafle)	263
Razvod u šali i igranju	263
5. Da bude slobodan a ne prisiljen na davanje razvoda	264
Status razvoda braka pod bespravnom prisilom.....	265
Razvod kojeg čovjek dadne u smrtnoj bolesti	267
Kada se smatra da je bolesnik u smrtnoj bolesti putem razvoda htio zabraniti ženi pravo na nasljedstvo?.....	269
Uvjeti koji se moraju ispuniti kod raspuštenice ☐ mehallut-talak	270
Zastupništvo pri davanju razvoda braka i davanje razvoda od strane ovlaštene osobe	272
Zastupništvo pri davanju razvoda braka.....	272
Pravni status punomoći i ovlašćenja pri davanju razvoda.....	272
Propisi koji se odnose na punomoć i ovlaštenje pri davanju razvoda braka	273
Razlika između punomoći i ovlašćenja za razvod braka	273
Forma ovlašćenja i njeni uvjeti.....	274
Forme razvoda braka	275
Jasna forma razvoda.....	275
Odabrano mišljenje	276
Davanje razvoda braka na stranom jeziku.....	277
Koju vrstu razvoda braka proizvodi jasna forma?.....	277
Kada muž sa jasnom formom razvoda nanijeti više od jednog razvoda.....	277
Alegorijske forme davanja razvoda braka.....	278
Vrsta braka koji se dadne putem alegorije.....	278
Kada muž kaže ženi da mu je zabranjena	279
Razvod braka putem išareta ☐ gestikulacije.....	279
Razvod braka u pisanoj formi	280
Pripisivanje razvoda ženi	281
Forma razvoda braka i njeno aludiranje na njegovu sprovodivost, odgađanje ili uslovljavanje	282
Prvo ☐ Sprovodivi razvod braka ☐ et-talaku-mundžiz	282
Drugo ☐ Razvod braka koji se pripíše nečemu.....	282
Pripisivanje razvoda prošlom vremenu.....	282
Pripisivanje razvoda budućem vremenu	283

Odabrano mišljenje	285
Pravni status razvoda braka koji je nečim uslovljen	285
Uslovljavanje razvoda braka posjedovanjem ili njegovim uzrokom	286
Uslovljavanje razvoda braka nečim što je nemoguće	288
Uslovljavanje razvoda braka sa željom	289
Uslovljavanje razvoda braka voljom koji uopće nije moguće otkriti	289
Uslovljavanje razvoda nečim čije postojanje je utvrđeno	291
Uslovljavanje razvoda nečim što većinom postoji	291
Uslovljavanje razvoda braka nečim što se trenutno ne zna ali će se saznati kasnije	292
Zakletva razvodom	293
Vrste razvoda braka s obzirom na način njegovog davanja	294
Opozivi razvod braka et-talakul-redž	294
Situacije u kojima razvod braka ima status relativno neopozivog razvoda	295
Situacije u kojima se razvod braka smatra apsolutno neopozivim	296
Pravni status opozivog razvoda braka	297
Pravni status relativno neopozivog razvoda braka	298
Pravni status apsolutno neopozivog razvoda braka	299
Propisi o opozivu er-rudžh	300
Na koji način se vrši opoziv?	301
Svjedočenje pri opozivu	302
Nedoumice supružnika po pitanju opoziva	303
Razvod braka po saglasnosti dvije volje supružnika el-hul ili sporazumni razvod braka	304
Definicija sporazumnog razvoda braka el-hul	304
Pravna utemeljenost sporazumnog razvoda braka	304
Smisao propisanosti sporazumnog razvoda braka	305
Razlika između sporazumnog i konvencionalnog razvoda sa nadoknadom	305
Da li se sporazumni razvod braka el-hul smatra razvodom et-talak ili poništenjem el-fesh ?	307
Pravna klasifikacija sporazumnog razvoda	308
O materijalnom iznosu koji se plaća u sporazumnom razvodu braka ...	309
Odabrano mišljenje	310
Iznos koji se daje u sporazumnom razvodu braka	310
Odabrano mišljenje	311
Uvjeti koje mora ispuniti imetak koji se daje u sporazumnom razvodu braka	312
Razvod braka putem sudstva i šerijatskih razloga	312
Prvo $\text{Razvod braka putem sudstva}$	312
1 $\text{Razvod braka zbog netrpeljivosti i razdora među supružnicima}$	312
2 $\text{Razvod braka zbog odsutnosti i nestanka muža}$	313
3 $\text{Razvod braka zbog zatvora}$	315

4 ☐ Razvod braka zbog bolesti i neke mahane ☐ nedostatka	315
Ko ima pravo da poništi brak zbog nekog nedostatka?	317
Nedostaci i mahane zbog kojih je dozvoljeno poništiti brak.....	318
Kastriranost	318
Impotencija.....	319
Uškopljenost	319
Ludost, lepra i gubavost.....	320
Sljubljena vagina i izraslina na njoj	321
Raskinuta medica, pretjerani sekreti iz vagine, neugodni mirisi iz vagine, čirevi itd.....	322
Uvjeti koji se uslovljavaju za dozvolu poništenja braka zbog bolesti i mahana	323
5 ☐ Razvod zbog nemogućnosti isplate mehra i izdržavanja supruge....	324
Razvod braka snagom šerijata.....	324
1 ☐ Liḡn ☐ međusobno proklinjanje supružnika	324
Definicija	324
Pravna utemeljenost liḡna	324
Forma putem koje se daje liḡn	325
Pravni status forme liḡna.....	325
Praktične posljedice koje proističu iz spomenute dileme	327
Potvora koja obavezuje proces liḡna	327
Liḡn zbog potvore za blud	327
Liḡn zbog negiranja srodstva	328
Uvjeti za sprovođenje liḡna	329
Način na koji se sprovodi proces liḡna	329
Pravne posljedice liḡna	330
1. Anulira se kazna za klevetu i blud.....	330
2. Poništenje srodstva.....	331
3. Rastava supružnika	331
Koliko vremena poslije sprovođenja liḡna razvod braka postaje validan?	331
Koji status razvod braka ima poslije liḡna?	332
2 ☐ Ḥlaḡ.....	333
Šerijatska utemeljenost	333
Pravni status Ḥlaḡ.....	333
Forma Ḥlaḡ.....	334
Osnovni elementi ☐ ruknovi i uvjeti ☐ šartovi Ḥlaḡ.....	334
Uvjeti koji se moraju ispuniti kod zavjetnika ☐ halif.....	334
Uvjeti koji se moraju naći kod zavjetnice ☐ mahluf Ḥlejha	334
Uvjeti koji se moraju naći kod predmeta zakletve ☐ mahluf Ḥlejhi.....	334
Uvjeti koji se moraju ispuniti kod onog čime se zaklinje ☐ mahluf bihi	335
Da li će se nakon isteka perioda desiti razvod braka bez nadležnih organa i koja vrsta razvoda će to biti?	335
3 ☐ Zihar.....	337

Šerijatska utemeljenost zihara.....	337
Pravni status zihara.....	337
Forma zihara.....	338
Uvjeti i šartovi zihara.....	338
Propisi koje proizvodi zihar.....	338
Otkup i kefareti zihara.....	339
Pravne posljedice koje proizvodi razvod braka i porod.....	340
1 i Iddet i postbračno čekanje.....	340
Šerijatska utemeljenost iddeta.....	340
Smisao propisivanja iddeta.....	340
Šerijatski status iddeta.....	341
Razlozi za obligatnost iddeta.....	341
Vrste iddeta i njihov pravni status.....	341
Iddet koji se računa po mjesecima ili čistim periodima.....	341
Koje žene su dužne računati iddet po mjesecima ili čistim periodima?.....	342
Iddet koji se računa po mjesecima.....	342
1. Iddet poslije smrti muža.....	342
2. Iddet žena u klimaksu i maloljetnica.....	343
Iddet žena koje nisu u klimaksu a nemaju menstruacije.....	343
3. Iddet trudnica.....	344
Transformacija iddeta.....	344
1. Transformacija iddeta sa mjeseci na mjesečnice.....	345
2. Transformacija iddeta iz mjesečnica u mjesece.....	345
Iddet žena koje nemaju redovnu mjesečnicu i onih koje imaju istihadu.....	346
Iddet žena sa istihadom i bijelim pranjem.....	346
Ispreplitanje iddeta.....	347
Način spoznaje isteka iddeta.....	348
Propisi koje proizvodi iddet.....	348
2 i Pitanje utvrđivanja potomstva.....	350
Uzroci utvrđivanja i priznanja potomstva.....	350
1. Bračna veza i el-firaš.....	350
Bračna zajednica koja je formirana na osnovu braka legalnog po Šerijatu.....	350
a. Stvarni bračni odnos ili njegova mogućnost.....	351
b. Porod u određenom vremenu.....	351
Bračna zajednica koja je formirana na osnovu braka nelegalnog po Šerijatu zbog nekih dilema.....	352
2. Priznanje.....	353
3. Sinovstvo.....	354
3 i Dojenje, važnost, status i plaćanje.....	354
Važnost i značaj dojenja za novorođenče.....	354
Uzroci.....	354
Posljedice tog poziva.....	355

Stav islama po pitanju banaka majčina mlijeka.....	355
Pravni status dojenja.....	356
Unajmljivanje dojilje.....	357
Pravo na naplatu usluge dojenja.....	357
Dojenje kada je majka dojilja u braku sa ocem djeteta	357
Dojenje za vrijeme iddeta	358
Dojenje poslije okončanja iddeta	358
Majka dojilja ima najveće pravo na dojenje svog djeteta	359
Period trajanja dojenja	359
4 × Hadane × odgoj djeteta.....	360
Definicija	360
Utemeljenost hadane	360
Šerijatski status hadane.....	361
Pravna klasifikacija prava u hadani × odgoju.....	362
Odabrano mišljenje	363
Šerijatski redoslijed onih koji imaju pravo na odgoj i dojenje	363
Prioritetni redoslijed žena po pitanju prava na odgoj i dojenje novorođenčeta	364
Prioritetna lista univerzalnih nasljednika × el-asabat	365
Prioritetna lista univerzalni nasljednika koji nisu mahremi	365
Pravo na odgoj i dojenje kada se nađe u isto vrijeme više onih koji imaju to pravo.....	365
Uslovi koji se moraju ispuniti kod onih koji imaju pravo na hadane.....	365
Utjecaj ženinog posla na pravo na odgoj djeteta	369
Stvari koje poništavaju pravo na odgoj djeteta	370
Putovanje odgajateljice × majke sa djetetom.....	370
Vraćanje prava na odgoj djeteta	371
Trajanje hadane	372
Vrijeme u kom se završava pravo žena na odgoj muškog djeteta	372
Vrijeme u kom se završava pravo žena na odgoj ženskog djeteta	373
Boravak ženskog djeteta koje je punoljetno i pametno	374
Odabrano mišljenje	374
Vidanje djeteta za vrijeme hadane	375
Protunaknada za hadane × odgoj	375
Plaća za odgoj i protunaknada za sporazumni razvod braka (el-hul) ...	376
Sporazumni razvod za anuliranje prava na hadane	377
Pravila o izdržavanju rodbine u islamu	378
Izdržavanje uzlazne rodbine od strane silazne	378
Izdržavanje roditelja	378
Izdržavanje djedova i nana.....	379
Uvjeti koji treba da se ispune da bi silazna linija bila obavezna izdržavati uzlaznu liniju	379

Uvjeti koji se moraju naći kod onog koji je dužan izdržavati svoju rodbinu	379
Uvjeti koji se moraju naći kod onog ko ima pravo na rodbinsko izdržavanje.....	379
Zajedničke osobine koje se moraju naći kod onog koji je dužan izdržavati i onog koji ima pravo na rodbinsko izdržavanje.....	380
Postojanje više osoba silazne linije	380
Izdržavanje silazne rodbinske linije od strane uzlazne	381
Izdržavanje djece od strane majke	382
Izdržavanje djece od strane djeda	383
Postojanje više osoba uzlazne linije.....	383
Uvjeti koji se moraju ispuniti za pravo na izdržavanje silazne rodbinske linije od strane uzlazne rodbinske linije.....	384
Uvjeti koji se moraju naći kod onog koji se izdržava	384
Uvjeti koji se moraju ispuniti kod izdržavatelja	384
Troškovi liječenja i obrazovanja	385
Postojanje uzlazne i silazne rodbinske veze.....	385
Izdržavanje bočne rodbinske linije.....	386
Uvjeti koji se moraju ispuniti da bi izdržavanje bočne rodbinske linije bilo obavezno.....	387
Pluralnost bočnih rođaka.....	388
Situacija kada se nađe bočna rodbinska linija sa silaznom	388
Kada se nađe bočna rodbinska linija sa uzlaznom rodbinskom linijom	389
Šta obuhvata izdržavanje i koliko iznosi?	389
Da li izdržavanje obuhvata troškove ženidbe i izdržavanja žene?	389
Da li je otac dužan oženiti sina?	389
Da li je rođak koji je obavezan izdržavati svog rođaka obavezan i oženiti ga?	390
Gubljenja prava na izdržavanje zbog zastarijevanja	390
DODATAK.....	391
AKTUELNA PITANJA ISLAMSKOG PORODIČNOG PRAVA U SVJETLU SAVREMENOG IDŽTIHADA	391
Pravni status liječenja u islamu općenito, a genetskog posebno.....	392
a. Liječenje u svjetlu islama.....	392
Kada je liječenje obavezno ☒ vadžib	392
Kada je liječenje haram.....	393
Kada je liječenje mustehab.....	393
Da li je liječenje kontradiktorno sa vjerovanjem u kada i kader i sa tevekkulom	393
b. Genetsko liječenje u svjetlu islama.....	394
Pozitivne posljedice genetskog liječenja.....	395
Negativne posljedice i opasnosti od genetskog liječenja	395

Stav islama po pitanju genetskog liječenja	396
Da li je dozvoljeno raditi genetičke preglede?	397
Umjesto zaključka.....	397
Da li je ljekarski pregled obavezan (vadžib) za one koji žele stupiti u brak?	398
Stav islama po pitanju ljekarskiog pregleda zaručnika prije sklapanja braka	399
Da li je ljekarski pregled obavezan (vadžib) za one koji žele stupiti u brak?	399
Da li je dozvoljeno nadležnim organima da zakonski obavežu zaručnike da prije sklapanja braka urade ljekarski pregled i da ispravnost braka uslove time?	400
Preferirano mišljenje.....	402
Ko snosi troškove te vrste pregleda?.....	403
Da li je, nakon što neko od zaručnika prije braka sazna da ima neku opaku nasljednu ili zaraznu bolest, dužan obavijestiti o tome drugog?	403
Rezolucija o sidi.....	405
Veza između braka sa rodbinom i bolesti.....	406
Alternative ljekarskom pregledu prije sklapanja braka.....	406
Muslimani između svjetovnih i šerijatskih dokaza.....	407
Da li je muslimanu dozvoljeno da mu se sudi po neislamskim zakonima	408
Pravni status muslimana koji odbija da mu se sudi po islamskim zakonima	409
Pravni status muslimana koji je opčinjen i zadržan savremenim svjetovnim zakonima	411
Pravni status vjerski needuciranog muslimana koji ne prepoznaje razliku između islamskih i drugih zakona	413
Status onih muslimana koji žele da im se sudi po islamskim zakonima ali ne nalaze sudnice koje bi im tako sudile	415
Obaveznost presuda donesenih na osnovu neislamskih zakona.....	416
Osnovno pravilo	416
Segment imovinsko-pravnih odnosa	417
Segment bračnog i krivičnog prava.....	418
Muslimani koji uživaju autonomiju (samoupravu).....	418
Muslimani koji žive kao manjina u nekoj neislamskoj zemlji	420
U nuždi je muslimanu dozvoljeno prihvatiti presudu neislamskog suda	421
Razvod braka donesen od strane neislamskog suda i njegove posljedice na bračni život supružnika muslimana.....	421
Kada supružnici muslimani sklope brak u svojoj pa se nastane u nemuslimanskoj državi i u njoj se odluče rastaviti	422
Kada je jedan supružnik državljanin muslimanske države, a drugi nemuslimanske, a žive u nemuslimanskoj državi	423

Kada supružnici imaju državljanstvo nemuslimanske zemlje.....	423
Islamska arbitražna vijeća kao alternativa za neislamske sudove	424
Uspostava islamskog arbitražnog vijeća u	
demokratskim društvima nije nemoguća	426
Da li su nebeski i svjetovni zakoni u koliziji ili u saglasnosti?.....	428
Primjeri podudarnosti propisa	
božanskog zakonodavstva sa propisima svjetovnog	429
1. Žene koje je zabranjeno ženiti po islamskom i po svjetovnom	
zakonodavstvu	429
Prvo: Srodstvo po krvi	429
Po islamskom zakonodavstvu	429
Po savremenom zakonodavstvu	429
Drugo: Srodstvo po tazbinstvu	430
U nebeskim zakonodavstvima	430
U laičkim zakonodavstvima.....	431
Ostale zapreke radi kojih se ne može sklopiti brak po islamskom i ostalim	
zakonodavstvima	432
Islamski zakoni i propisi koji su kontradiktorni zakonima i propisima	
svjetovnog zakonodavstva	433
Potomstvo djece iz brakova koji su legalni po laičkom, a nelegalni po	
islamskom zakonodavstvu.....	434
a. Potomstvo vanbračne djece	434
Potomstvo vanbračne djece u francuskom građanskom zakonu.....	435
Potomstvo vanbračne djece u holandskom građanskom zakonu.....	436
Potomstvo usvojene djece	437
Status preljube u islamskom i svjetovnim zakonima	439
Utjecaj sredine i naslijeđenih običaja	
na muslimansku porodicu u Evropi	440
Utjecaj društvene sredine na muslimansku porodicu na Zapadu	441
Segmenti putem kojih neislamska sredina	
vrši utjecaj na muslimansku porodicu	442
a. Vizija odnosa između muškarca i žene	442
b. Vizija braka i porodice	443
c. Preferiranje lične slobode nad bračnim životom.....	443
d. Produljenje perioda neženstva	443
e. Dezintegracija porodice.....	444
Utjecaj zapadnjačke vizije braka i porodice	
na muslimane koji žive na Zapadu.....	444
Naslijeđeni običaji	445
Umjesto zaključka.....	447